

Het bevorderen van etnisch ondernemerschap in Europese steden

Samenvatting

Inleiding

In dit verslag worden de uitkomsten gepresenteerd van de laatste module van het onderzoek van Eurofound binnen het project Stedennetwerk voor lokaal integratiebeleid (*Cities for Local Integration Policies*, CLIP). Het onderzoek richtte zich op het beantwoorden van de volgende vragen:

- Wat zijn de profielen van etnisch ondernemerschap in steden? Welke problemen en obstakels ondervinden etnische ondernemers? In welke sectoren komen wij ze tegen? Wat zijn hun ervaringen met het opzetten en het exploiteren van een bedrijf?
- Welke nationale en niet-nationale wet- en regelgeving is bepalend voor het midden- en kleinbedrijf in het algemeen en voor etnische kleine en middelgrote ondernemingen in het bijzonder, en hoe vormen deze de weg van etnische minderheden naar zelfstandige arbeid? Welke beleidsmaatregelen ondersteunen en bevorderen etnische ondernemingen?

Het onderzoek leverde verslagen op over casestudies uit 28 steden, met daarbij een uitgebreide beschrijving van het etnisch ondernemerschap voor iedere stad. In het vergelijkend verslag wordt een analyse gemaakt van de bevindingen en wordt ook een reeks beleidsaanbevelingen gedaan.

Beleidscontext

Het onderzoek van Eurofound toont aan dat in Europa ondernemerschap van migranten gestaag toeneemt en een steeds belangrijkere rol speelt in de sociale en economische structuren van Europese steden. Etnische ondernemingen spelen een diverse en, in veel opzichten, unieke rol. Zij vullen de gaten in de markt, dragen bij aan een revitalisering van achterstandswijken, leveren nieuwe producten en diensten, zorgen mogelijk voor een opleving van verwaarloosde ambachten en in sommige sectoren voor de geloofwaardigheid die daar dringend noodzakelijk is. Zij dragen bij aan het scheppen van werkgelegenheid en bieden kansen voor de meer kwetsbare groepen (zoals vrouwen of jongeren uit bepaalde etnische groeperingen), waarmee deze worden geholpen de armoedeval te vermijden. Het potentieel van etnisch ondernemerschap

om bij te dragen aan integratie en het creëren van banen is als beleidsgebied echter verwaarloosd. Beleidsmakers hebben zich tot nu toe gericht op loonarbeid als de belangrijkste maatregel voor integratie van migranten op de arbeidsmarkt. Er kan meer aandacht worden geschonken aan potentieel ondernemerschap voor migranten, wat kan bijdragen aan hun sociale mogelijkheden, aan het bevorderen van sociaal leiderschap, aan het zelfvertrouwen van minderheden en ook kan het de sociale samenhang binnen etnische gemeenschappen bevorderen.

Hoofdconclusies

Een belangrijke bevinding van het onderzoek is dat het bevorderen van etnisch ondernemerschap voor beleidsmakers niet vanzelfsprekend is. Het heeft in veel steden geen rol gespeeld bij de strategieën ter bevordering van werk voor en maatschappelijke integratie van migranten.

Het onderzoek toont duidelijk aan dat in veel steden de diensten voor integratie niet over basisgegevens voor etnisch ondernemerschap beschikken. Het is mogelijk dat de informatie ergens aanwezig is maar bij andere diensten wordt opgeslagen, of dat ze niet consequent is verzameld. Indien wel informatie beschikbaar is, blijkt daaruit dat het aandeel van ondernemingen van migranten in veel steden groeit. In Kopenhagen, Frankfurt en Zurich vormen etnische ondernemingen ongeveer 20% van het bedrijfsleven; dit cijfer is gestegen tot ruim 35% in Amsterdam, Straatsburg en Wenen. De cijfers over startende ondernemers zijn nog opvallender. In Frankfurt is bijvoorbeeld meer dan de helft van alle startende ondernemingen opgezet door een ondernemer van migrantenherkomst.

De meeste ondernemingen opereren nog steeds binnen de traditionele sectoren, zoals detailhandel, restaurants en catering. Echter, de hoogopgeleide migrant-ondernemers, die profiteren van connecties in verschillende sociale netwerken, begeven zich ook in groeisectoren zoals de financiële wereld, ICT en media. In Ierland opereert een vijfde van de etnische ondernemingen in de hightech ICT-sector.

Steden en lokale autoriteiten bieden huidige en toekomstige etnische ondernemers beleidsmaatregelen die men kan verdelen in twee categorieën: maatregelen die gericht zijn op structurele knelpunten (regelgevingskader en het overheidsklimaat) en maatregelen die gericht zijn op het verbeteren van de persoonlijke capaciteiten van de etnische ondernemer. Deze laatste komen het meest voor omdat steden een grotere vrijheid hebben om op dit gebied ondersteuning te bieden en een actieve rol te spelen. Daarbij kan het onder meer gaan om:

Toegankelijke, klantvriendelijke en kostenbesparende advies en informatiediensten

Een aantal aanbieders, waaronder lokale autoriteiten, Kamers van Koophandel en vakbonden bieden deze diensten aan in de vorm van informatiebijeenkomsten, telefonische hulplijnen, websites en gedrukt informatiemateriaal.

Ondersteuning bij het vinden van een locatie voor de onderneming

Hieronder valt algemene ondersteuning, zoals het oprichten van bedrijvenincubators en speciale starterscentra, en specifieke ondersteuning voor migranten, die bijvoorbeeld wordt verleend door migrantennetwerken.

Gemakkelijker toegang tot financiering

Financiële instellingen zijn doorgaans niet snel geneigd geld te lenen aan etnische ondernemingen, en daarom zijn er maatregelen die ervoor zorgen dat het risico van het lenen wordt beperkt, zoals hulp bij het opstellen van het ondernemingsplan. Andere maatregelen zijn het direct verstrekken van leningen en subsidies, en het samenwerken met banken om het aannemen van etnische medewerkers bij de lokale afdelingen te bevorderen.

Ondersteuning bij het vinden en aansturen van medewerkers

Hieronder vallen diverse regelingen voor stageplaatsen voor de beroepsopleidingen van jonge migranten, evenals scholing in vaardigheden voor het leiden en uitbreiden van een onderneming.

Ondersteuning voor het verbeteren van professionele vaardigheden

In mentorprogramma's geven succesvolle etnische ondernemers advies aan startende ondernemers. Sommige maatregelen zijn meer specifiek, zoals een programma waarin migrantenvrouwen mee mogen lopen met succesvolle zakenvrouwen.

Maatregelen ter verbetering van het ondernemingsklimaat zijn minder gangbaar omdat nu eenmaal de meeste bevoegdheden op dit gebied op een hoger overheidsniveau dan op gemeentelijk niveau liggen. Desondanks zijn de lokale autoriteiten in een aantal steden actief en stimuleren zij maatregelen die etnische ondernemingen, en ondernemingen in het algemeen, ondersteunen. Daarbij kan het gaan om maatregelen op het gebied van deregulering, ruimtelijke ordening, en meer empowerment voor verenigingen voor etnische ondernemingen.

Beleidsadviezen

Het scheppen en handhaven van geschikte randvoorwaarden voor etnische ondernemers verbetert niet alleen de economische prestaties van een stad maar draagt ook bij aan de verdere integratie van migranten. In het verslag worden aanbevelingen gedaan aan beleidsmakers, die hieronder worden samengevat.

Het verslag bevat aanbevelingen voor de Europese beleidsmakers om:

- het potentieel van etnisch ondernemerschap in te zetten voor een bijdrage aan het scheppen van werkgelegenheid en inclusieve economische groei binnen de Europa 2020-strategie;
- etnisch ondernemerschap te erkennen als een belangrijke dimensie voor de integratie van migranten;
- de dialoog aan te gaan met Europese financiële instellingen voor het aanpakken van de financiële uitsluiting van minderheden.

In het verslag wordt er op aangedrongen dat de EU-lidstaten:

- etnisch ondernemerschap erkennen en bevorderen als onderdeel van het bredere integratiebeleid;
- het regelgevings- en structurele kader voor het starten van bedrijven herzien, omdat deze regelmatig obstakels voor het ondernemerschap vormen;
- bewustwording stimuleren en de middelen versterken van intermediairs zoals trainingscentra, adviesbureaus en beroepsverenigingen.

Ten slotte wordt in het verslag lokale beleidsmakers aanbevolen om:

- het tekort aan informatie en inlichtingen aan te pakken door te investeren in gerichte en efficiënte manieren van informatievergaring;
- etnisch ondernemerschap evenredig mee te nemen in de economische ontwikkelings- en integratiestrategieën van steden, met de nadruk op het scheppen van werkgelegenheid en sociale integratie;
- samenwerking tussen verschillende belanghebbenden in de stedelijke economie te bevorderen en te vergemakkelijken, inclusief algemene en etnische beroepsverenigingen, vakbondsorganen, media en organisaties voor beroepsopleidingen.

Aanvullende informatie

Het volledige verslag "Promoting ethnic entrepreneurship in European cities" is te vinden op de website <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1138.htm>

Voor meer informatie kunt u een e-mail sturen naar Anna Ludwinek, onderzoeksmedewerkster, via het adres alu@eurofound.europa.eu